

Bazar se zbraněmi hromadného ničení

Andrea Kostlánová

Publikováno s laskavým svolením nakladatelství Militaria

<http://www.militaria.cz>

Autorská práva má Militaria - Elka Press a autor

aneb mezinárodní obchod dovoluje to, co mezinárodní smlouvy zakazují

Kdejaký mafiánský či megalomanský úchyl si může vzít jako rukojmí celé národy a účinně vydírat státní činitele či instituce, či velké obchodní firmy jen proto, že si na tržišti zbraní hromadného ničení, např. v postsovětských státech, pořídí za mírnou cenu několik jaderných hlavic (ani mezikontinentální střely nejsou tabu) či jaderný materiál ukradne ze skladišť vyhořelého odpadu či z továren na likvidaci raket. Teroristé, např. z kosovské mafie, nepohrdnou ani municí s ochuzeným uranem, kterou byla vybavena vojska NATO v Kosovu, a nechávala ji povalovat všude kolem sebe.

Nebo si zakomplexovaní diktátoři pořídí zbraně chudých - levný anthrax či hořčičný plyn (poprvé použit Němci 1917 u belgického města Ypres, odtud yperit, poté Brity 1919 v Afghánistánu, 1925 Francií a Španělskem proti Maroku, 1934-44 Japonskem proti Číně, 1935 Itálií proti Etiopii, 1963-67 Egyptem proti Jemenu, v 70. letech Irákem proti Kurdům a v 80. letech proti Íráncům).

Dopravu chemických a biologických zbraní na cíl poté lehce obstarají samotní teroristé (k lepšímu vybavení stačí práškovací letadla či vrtulníky), kteří jimi zamoří potraviny, vodní zdroje, ventilační šachty obchodních domů, metra, apod. "Nejšikovnější" jsou pro teroristy biologické zbraně, kterých nemusí mít tuny jako zbraní chemických. Binární chemická munice pak na teroristy "myslí" i tím, aby z chemické munice neunikaly otravné látky již při jejím skladování či manipulaci.

Jadernými zbraněmi se navíc připravují vybavit země, jejichž sousedi či regionální soupeři se jadernými zbraněmi již úspěšně vybavili, o to více, že se při obraně svých zájmů již nemohou spoléhat ani na Washington, ani na Moskvu.

K tomu, že se zbraně hromadného ničení dají sehnat na příslušných internetových stránkách či na volně přístupných trzích, vedly dva důvody:

a) totální komercializace všech aspektů špičkových technologií vojenského i civilního využití ve vyspělých průmyslových zemích

b) mezinárodní smlouvy a mezinárodní kontrolní instituce nedokázaly zastavit šíření jaderných zbraní (mezinárodní smlouva může být de facto jen koňskou dávkou cynismu, jestliže ji nepodepsaly či neratifikovaly všechny či většina států, anebo jestliže se na ní ty státy, které jsou k její funkčnosti nejdůležitější, aktivně nepodílejí při její pozdější aplikaci - jinak frustrace těch, kteří nepatří do "chic" klubu vyvolených, dosáhne vrcholu).

Podepsané dohody o nešíření jaderných zbraní, hlavně jejich ustanovení o "nezcizitelném právu KAŽDÉHO státu na civilní jaderný výzkum" (třebaže toto právo musí i nesignatář vykonávat v souladu se smlouvou o nešíření jaderných zbraní (NPT z roku 1968, kterou jako první podepsalo UK) se změnily ve výsměch, když se jaderných zbraní na základě tohoto práva domohli jejich nesignatáři Indie (po čínském jaderném testu z 1964 Indie 1966 postavila za pomoci amerických a francouzských firem svůj 1. jaderný reaktor a plutonium z vyhořelého paliva použila pro svůj 1. jaderný test v roce 1974 pod krycím názvem Smějící se Buddha, 1978 dokončila s francouzskou pomocí obří reaktor v Tarapuru, s civilním jaderným programem jí pomáhal SU) a Pákistán (1. jaderný test 1998 v Balúčistánu, program začal 1976 jako reakce na indický jaderný výbuch).

Blízkovýchodní státy si začaly opatřovat jaderné zbraně, když viděly, jak některé státy, které smlouvu o nešíření jaderných zbraní (TNP) podepsaly, pomáhají Izraeli s jaderným vybavením (jeho jaderný program, který Izrael dodnes nepotvrdil ani nevyvrátil, prozradily britské Sunday Times v roce 1986 - izraelského občana, který tento program listu vyhradil, Mossad z Londýna téhož roku unesl do Izraele, kde dostal 18 let vězení za vlastizrada, po propuštění marně žádal o politický azyl v Norsku). Nedostatek vědeckých a technických kapacit však nakonec způsobil, že se blízkovýchodní země vybavily méně "noblesními" zbraněmi chemickými a biologickými.

Proliferace (šíření) jaderných zbraní má své kořeny v obchodních kontraktech uzavřených před rokem 1974 (kdy svůj 1. jaderný výbuch uskutečnila Indie), kdy např. Francie (která smlouvu o nešíření podepsala jako Čína až 1992) koncem 50. let prodala Izraeli první jadernou elektrárnu, kterou Izrael využil k výrobě jaderné bomby, asi 1967 provedl 1. jaderný výbuch v Negevské poušti. O 15 let později Francie prodala jadernou elektrárnu Iráku, kterému 1977 postavila jaderný reaktor Osirak I, zničený Izraelci překvapivým náletem 1981. Francie byla hlavním členem konsorcia, které dodávalo jaderné komponenty Íránu (který smlouvu o nešíření podepsal též rok jako US a SU v roce 1970), zatímco USA pro Teherán stavěly od roku 1967 pokusný jaderný reaktor. Shrňme-li, v 50. a 60. letech USA, CAN, Francie, SU, a v menší míře UK, prodávaly jaderná zařízení kterýmkoliv svým stávajícím a potenciálním spojencům.

Smlouva o nešíření jaderných zbraní z roku 1968 tudíž nejen nezpomalila tento masivní prodej, ale ve skutečnosti jej urychlila, protože podporovala rozvoj jaderných programů v civilní sféře (podobně tragikomické jsou dnešní smlouvy pro zlepšení životního prostředí, kdy v rámci podpory biopaliv se masivně kácejí tropické pralesy, aby zde nadnárodní společnosti mohly pěstovat pšenici a kukuřici k jejich výrobě).

Podle MAAE bylo zcela legitimní, že každý stát chtěl disponovat svými vlastními telekomunikačními či meteorologickými družicemi, zejména když letecko-kosmické firmy získaly finančně šňavnaté kontrakty.

V letech 1963-1975 bylo z indické odpalovací raketové základny, kterou v Indii vybudovala NASA (Wisconsinproject.org), vystřeleno 350 balistických raket amerického, britského, francouzského a sovětského původu. Francie prodala Indům technologii pohonné směsi, kterou používá raketa Ariane, Němci navigační systém, přispěla i Kanada - indiští inženýři toto vše využili a v roce 1989 Indie vypustila svoji první raketu středního doletu.

Podobný scénář se opakoval v sousedním Pákistánu. SU to samé provedl s Čínou v letech 1955-1959, a poté společně s Čínou to zopakoval se Severní Koreou v první polovině 60. let.

Jaderné velmoci a MAAE "procitly" až 1974, když svůj první jaderný výbuch uskutečnila Indie, vojenský konkurent Číny s obrovskou armádou, která svoji první atomovou bombu sestrojila na základě poznatků z německých a kanadských civilních programů.

Proto v roce 1976 Londýnský klub, který sdružuje země, které prodávají jaderné technologie, vyhotovil seznam zakázaných produktů a technologií, které se nesměly prodávat do států socialistického bloku, ale zato se mohly volně prodávat státům Jihu.

Velkým kontraktům tak odzvonilo. 1979 USA dotlačily Francii k tomu, aby ustoupila od svého záměru prodat Pákistánu a Jižní Koreji jaderné elektrárny "na klíč". Proliferace se od té doby uskutečňuje nenápadnými obchody zdánlivě nevinných duálních technologií vhodných jak pro civilní, tak pro vojenské využití: materiálů, nástrojů, počítačů, elektroniky, výrobků biologických a chemických.

Ministerstvo obchodu ve Washingtonu tak americkým firmám poskytlo licence na vývoz všech těchto materiálů do Saddámova Iráku, takže 1991 přišel další šok z "objeveného" rozsahu iráckého jaderného programu

(Američané však již neinformovali, že většina zařízení, které americké letectvo zničilo během války v Zálivu 90-91 bylo amerického původu).

Průmyslově vyspělé země sestavily další seznam 60 zakázaných duálních technologií, a Rusku a postsovětským zemím poskytly záplavu dolarů, aby se nestaly rezervoárem proliferace.

Všechna tato opatření však přišla pozdě: země, které v letech 1960-1970 tyto technologie obdržely, jaderné zbraně již umějí vyvíjet, vyrábět a hlavně EXPORTOVAT. Tento proces se nazývá "retroinženýrství" a proliferace Sever-Jih přešla v bujnou proliferaci Jih-Jih. Proliferace Jih-Jih je uzavřeným okruhem, ve kterém mezinárodní smlouvy a tlaky zemí Severu nezabírají. Např. Severní Korea si vyměnila svoje know-how v oblasti balistických raket za know-how v oblasti jaderné energie s Pákistánem.

Čína prodává své rakety na Blízký východ, Egypt a Argentina spolupracují v oblasti jaderných reaktorů.

Politika veřejných a soukromých kontraktů v letech 1960-1980 tak rozšířila jaderné, chemické a biologické technologie, které umožňovaly i vojenské využití, do zemí Blízkého východu, Asie a Jižní Ameriky. Obchodní konkurenční boj mezi jednotlivými průmyslově vyspělými zeměmi byl tak zaslepený, že nikdo v USA, v Německu, ve Francii či v bývalém SU si veřejně nepoložil otázku, k čemu chtějí jaderné elektrárny největší vývozci ropy (Írán, Irák, Saúdská Arábie).

Dnes Čína, Indie, Pákistán a Izrael vlastní nejmodernější západní jaderné technologie, Severní Korea (která smlouvu NPT, kterou podepsala 85, vypověděla v roce 02) si ze šíření jaderných zbraní učinila jediný, zato výnosný zdroj příjmů svého "zahraničního" obchodu. Pomohla tak Íránu a Libyi (za imáma Chomejního spolupracovali se šiitským Teheránem jen dva arabští vůdcové, plk. Kaddáfí a syrský Háfiz Asád, ironicky právě ti, kteří "doma" islámské fundamentalisty tvrdě pronásledovali). Teheránu a Tripolisu napomohl i totální chaos, který zavládl v postsovětských republikách krátce před rozpadem a po rozpadu SU (12/91) v letech 1989-1992, v době, kdy se zdecimovaná sovětská vojska stahovala 1989 z Afghánistánu. Již v

té době jednotlivé sovětské republiky otevřely své jaderné arzenály "trhu adeptů na šíření jaderných zbraní". Navzdory několika miliardám amerických dolarů, které Washington investoval do zabezpečení těchto arzenálů, nezaměstnaní vědci jsou doposud ochotni své know-how prodat komukoliv, jen když dobře zaplatí, a pašeráci za dobrý peníz rádi zorganizují převoz čehokoliv nebezpečného (Rusko disponuje 40 000 tunami bojových chemických látek (tj. dvěma třetinami světových zásob)).

V březnu 2002 v pohoří Altaje celníci prohledali turistický autobus a v jednom zavazadle našli 10 kg vysoce radioaktivního thoria 232, ze kterého je možno vytvořit uran 233, štěpný materiál pro jaderné reaktory. Autobus obstarával spojení mezi Kamenogorskem v Kazachstánu, který se stal po rozpadu SU jedním z největších vlastníků jaderných arzenálů, a ruským městem Barnaul. V září 2002 byl na Ukrajině zadržen jeden Rus, který se snažil prodat 400 gramů uranu - týden předtím byl na Ukrajině zadržen další Rus, který se snažil prodat radioaktivní stroncium 90, kterého se používá k výrobě špinavé bomby. Šéf ruského jaderného bezpečnostního systému byl nucen přiznat, že se kontrola nad ruským jaderným arzenálem bude muset "podstatně" zlepšit, protože jejich inventurní kontrolu provádí (podle jeho vlastních slov) "jednou za čas nějaká bábuška, která položky nedbale odfajfková v umaštěném notesu". Totéž před ním přiznal ve Vídni Putinův ministr pro jadernou energetiku Alexandr Rumjancev, který svého času na zasedání MAAE prohlásil, že "Rusko po rozpadu SU totálně ztratilo kontrolu nad svými radioaktivními zdroji".

Jenže Západ se obával, že tyto záchvěvy ruské upřímnosti mají do Ruska dostat jen další finanční pomoc, protože Rusko, stejně jako jiné postsovětské republiky, jsou středem mezinárodního finančního programu pro likvidaci zbraní hromadného ničení již od počátku 90. let, aby se nestaly logistickou základnou mezinárodních teroristů či přímo teroristických států.

V roce 2002 G8 uvolnila pro Rusko na tyto účely 20 miliard dolarů, které mohou být čerpány po dobu deseti let. Tyto peníze měly sloužit nejen k likvidaci jaderných arzenálů, ale také měly zabránit tomu, aby se ruští vědci teroristům "neprodávali". Proto Američané pro ruské a postsovětské vědce vymysleli program "fidelizace" ("věrnosti", nicméně moc nezabral). Jaderné sklady leží mezi Ruskem na severu a Íránem a Irákem na jihu v tzv. tranzitním pásmu. Stockholmský mezinárodní institut SIPRI pro strategická studia uvádí, že po zhroucení SU se o proliferaci jaderných zbraní nejvíce postarali právě ruští a postsovětské vědci, kteří se ocitli bez práce. V březnu 2001 MAAE uvedla, že prokázala přes 550 takovýchto ilegálních prodejů: v polovině případů šlo o slabě obohacený uran, v další polovině o radioaktivní materiály. Nejvíce tohoto ilegálně prodaného materiálu bylo zabaveno v zemích střední Evropy v letech 1993 a 1994. Od té doby bylo zabavených úlovků méně, protože pašeráci zefektivnili své fungování.

V 90. letech Washington vyvíjel na Rusko a Čínu úporný nátlak, aby neprodaly Teheránu, třebaže v rámci smlouvy o nešíření jaderných zbraní, citlivé jaderné technologie.

Rusko s USA podepsalo v březnu 2003 (na oplátku Washington nekomentoval ve stejnou dobu probíhající Putinovo loutkové proruské "referendum" v Čečensku) dohodu o uzavření posledních tří ruských továren na výrobu vojenského plutonia za finanční odměnu ze strany Washingtonu ve výši 1,3 miliardy dolarů, údajně za následné ztráty v civilním energetickém sektoru. Na co Kreml všechny tyto peníze použil, je však dodnes záhadou: v letech 1998-2000 Rusko obdrželo 270 miliónů dolarů zahraniční pomoci na likvidaci či lepší kontrolu radioaktivního materiálu, avšak Nejvyšší účetní soud potvrdil, že neexistuje ani jeden jediný

doklad o tom, jak s nimi bylo naloženo! Takže je možné, že Putin za peníze Washingtonu úspěšně přezbrojil.

K šíření jaderných zbraní také značně přispěly západní firmy, a to jak malé firmičky v temné ilegalitě přes zástěrkové společnosti či exotické fliálky, aby se vyhnuly jakékoliv kontrole, tak i ty největší, které těžily ze skulin v právní úpravě při prodeji ožehavého materiálu, který byl ze strategického pohledu na "hranici". Např. firma Silicon Graphics byla obviněna, že v roce 1997 prodala čínské Akademii věd jistý superpočítač, který Akademie okamžitě předala vojákům.

Stockholmský mezinárodní institut SIPRI registruje jak transfery zbraní hromadného ničení mezi zeměmi Jihu, tak defraudaci technologických zařízení států Severu. Obchod s nimi je geniálně zorganizován jak ze strany prodávajícího, tak ze strany kupce - např. citlivé chemické produkty se ukrývají v potravinové pomoci (!), objednávky jednotlivých komponentů jsou rozeslány do všech čtyř koutů světa, aby se nevzbudila pozornost (takže jen ucelený pohled na všechny objednávky dokáže určit finální použití - dávno minuly doby, kdy se v jediné zemi bez okolků nakoupila celá továrna, tak jak to udělal Irák v 80. letech v Německu), vytváření clon přes zástěrkové společnosti, pašování obohaceného uranu.

Nejobtížnější je odhalit obchod s biologickými a chemickými zbraněmi, protože technologie a zařízení lze ve většině případů využít pro civilní i vojenské účely (duální technologie).

Rovněž JAR v době apartheidu se pokusila přes jednoho libyjského obchodníka získat dusivý plyn v Hongkongu. V roce 1999 o tom vypovídal v tři roky trvajícím procesu šéf jihoafrického tajného výzkumu (Project Coast) chemických a biologických zbraní kardiolog Wouter Basson (*1950), bývalý osobní lékař prezidenta P. W. Bothy, přezdíváný jihoafrický dr. Mengele. Pretorie tehdy zakoupila jednu tunu produktů nutných k výrobě dusivého plynu Mandrax přes Švýcarsko a Chorvatsko. Jihoafrický Project Coast byl prozrazen po 11 letech "výzkumu" v lednu 92, když Mosambik podal u OSN stížnost, že jihoafrický vrtulník napadnul jeho vojáky vypuštěním neznámé substance, které čtyři muži podlehlí. Příznačné je, Basson prováděl nejen výzkum a špionáž s cílem získat potřebné informace, ale své zásoby chemických a biologických zbraní, na které dostával od státu několik milionů dolarů ročně, soukromě i prodával přes desítky zástěrkových společností v celém světě. Většina zásob z tohoto projektu se při sedmileté přípravě procesu s ním ztratila, a v roce 2002, když začal vypovídat o své spolupráci s mnoha vládami světa, byl nakonec omilostněn.

Severní Korea obdržela 50 kg fluoridu sodného a 50 kg kyseliny fluorovodíkové, a to od jednoho japonského obchodníka, který tyto věci koupil a poté odeslal do Severní Koreje mezi zásilkou rýže v rámci humanitární pomoci.

V srpnu 1996 byli zatčeni dva němečtí obchodníci, kteří v letech 1990 a 1993 nakoupili zařízení od firmy Siemens, přizpůsobili je na výrobu dusivých plynů a přes belgický přístav Antverpy je exportovali prostřednictvím jedné libanonské firmy do Libye.

Několik dalších německých firem bylo obviněno, že poskytly pomoc při výrobě dusivých plynů Sýrii (ve které našlo po válce útočiště mnoho nacistických válečných zločinců a jejíž představitelé veřejně schvalují genocidu Židů za 2. světové války; nejvíce se tímto "proslavil" bývalý ministr obrany Mustafa Tlas, dávno před íránským Ahmadínedžadem).

V lednu 1997 byl přistižen Írán, když v přístavu Portland v Oregonu byli zatčeni dva muži, kteří se pokusili navzdory americkému embargu proti Teheránu naložit na loď s destinací do Íránu kysličník hlinitý, kterého lze použít pro dusivé plyny. V květnu 1997 bylo zahájeno trestní řízení proti izraelskému obchodníkovi, který Teheránu dodal komponenty pro chemické a biologické zbraně. V témže roce americké úřady sankcionovaly tři čínské firmy z Hongkongu ze stejného důvodu. Čínské úřady v Hongkongu v návaznosti na tento případ uzavřely místní filiálku čínské zbrojní firmy Norinco, která exportovala do Íránu.

System smluv a nařízeních z let 1970 -1980, který měl zabránit šíření jaderných zbraní ze strany velkých států a velkých podniků, byl zcela bezmocný vůči šíření jaderných zbraní mikroaktéry: malými státy a firmami, či jednotlivci.

Zatímco EU se snažila zaplnit tyto skulinky v teorii, USA v rámci strategie "antiproliferace" daly Izraeli svolení, aby v květnu 1981 rozbombardoval irácký jaderný reaktor Osirak, postavený Francií (reaktor stavěný Ruskem v Iráku rozbombardován nebyl).

Írán, který již dostal od MAAE potvrzení o plnoprávném členství v jaderném klubu, pod rouškou civilního programu velmi usiluje o vlastní jadernou bombu - oficiálně jej ohrožují jen Izraelci a Washington, v praxi i sunnitští Arabové, ale hlavním problémem Íránu není ani maličký Izrael, který demograficky vymírá, ani Saúdská Arábie, zato však jeho regionální konkurent - rychle expandující Indie. Šáhovi s jaderným programem pomáhali Němci - po vítězství islámské revoluce se však poslušně na výzvu Washingtonu stáhli a jejich místo rychle zaplnili Rusové, svoji práci však nedovedli do konce. Za války s Irákem v 80. letech se Írán stal obětí chemických zbraní Saddáma Husajna, a proto si dnes opatřil vlastní arzenál chemických a biologických zbraní. Zároveň se Teherán stal významným dodavatelem balistických raket a nejrůznějších vojenských technologií.

Libye přímo proslula svým rozsáhlým arzenálem chemických zbraní a vyprodukovala (lze-li věřit CIA) 100 tun vražedných chemických sloučenin (s pomocí německých firem) ve své továrně v Rabta (produkci této továrny dlouho prezentovala jako farmaceutické výrobky).

USA před svojí intervencí do Iráku 2003 poukazovaly na Irák, jehož jaderný program byl demontován po první válce v Zálivu, ale více méně mlčely v případě Severní Koreji, která na 99,9 % má jednu nebo dvě jaderné bomby, mezikontinentální balistické rakety a rakety středního doletu.

Baasistický režim byl podle Washingtonu nebezpečnější kvůli politicky seismické povaze Blízkého východu, a protože měl za sebou dvě útočné války - proti Íránu 1980-1988 a proti Kuvajtu 1990-1991, a již zbraně hromadného ničení použil: bojové plyny proti Kurdům a Íráncům.

I kdyby nebylo prokázáno spojení mezi Saddámem a mezinárodním terorismem, šlo o šéfa státu, který vyplácel posmrtné prémie v částce 25 000 dolarů rodinám palestinských kamikaze, který se netajil megalomanskými regionálními ambicemi, a nutil bohaté státy Zálivu, aby mu i nadále platily "tribut" za to, že ve válce s Íránem "bojoval hlavně za ně". Když mu přestaly platit, obsadil Kuvajt. Prvotním cílem intervence z března 2003 nemusel být nutně pouhý Irák, dlouhodobějším cílem může být obklíčení Íránu.

Blízkovýchodní země mají slabé státy, silné pohraniční menšiny - Saúdská Arábie je již několik desetiletí ve stavu politického a sociálního rozkladu, palestinský boj se zabetonoval

ve slepé uličce, protože palestinská otázka slouží arabským představitelům jen jako kouřová clona k odvrácení pozornosti od vlastních vnitrostátních problémů a jako jediná kauza, pod kterou jsou ještě trochu schopni reprezentovat svoji iluzorní arabskou jednotu.

Pokud jde o severokorejský režim, ten od roku 1950 nikoho frontálně nenapadl, třebaže pohraniční incidenty byly časté. Je to stalinský režim bez jakýchkoliv zdrojů, který Washington bezostyšně vydírá: "Dejte nám záruku, že nás nikdy nenapadnete a potvrďte ji tím, že budete financovat přežití našeho režimu dávkami humanitární pomoci".

Ve skutečnosti severokorejský režim nikdy nebyl a není cílem likvidace ze stran Číny, Japonska, Jižní Koreje, USA (třebaže poslední tři zmíněné státy jej diplomaticky neuznávají), naopak, tyto státy se vždycky snažily o zachování zdejšího geopolitického statu quo, zejména USA rozdělením KOREJÍ odůvodňovaly svoji přítomnost v severovýchodní Asii.

Americký protiraketový systém (National Missile Defence) má za úkol sestřelit ještě za letu jakékoliv nosiče jaderných, chemických či biologických zbraní. Systém je složený z pozemních a leteckých radarů, které mají nepřátelské nosiče odhalit (měl by mít asi 30 varovných družic, 100 protiraketových střel, 20 -40 družic zabijáků, a sedm Boeingů 747, vybavených lasery, schopnými zneškodnit 20 raket, 20 hlavic a 100 návnad). Francie vyvíjí stejný protiraketový systém pro ochranu celého svého území, zatímco Izrael, Německo a Itálie zamýšlí chránit protiraketovým systémem omezenější prostory.

Smlouva o nešíření jaderných zbraní tudíž ztratila jakoukoliv efektivnost - může za to i Washington a ty státy, které neratifikovaly smlouvu o úplném zákazu jaderných zkoušek z roku 1996.